

RADNI SASTANAK KATOLIČKIH NOVOZAVJETNIKA
NJEMAČKOG GOVORNOG PODRUČJA

(Trier 13. 3. – 17. 3. 1989)

Ovogodišnji *Tagung der deutschsprachigen kath. Neutestamentler* održao se sredinom ožujka u starorimskom Treviri. Od 98 upisanih u *Arbeitsgemeinschaft* došlo je u Trier otprilike dvije trećine, ako se izuzmu gosti iz susjednih zemalja: iz Francuske prof. Guillet i prof. Léon-Dufour, iz Čehoslovačke prof. Novák, prof. Peterca i prof. Tichy, iz Mađarske prof. Tarjanyi i prof. Schamato-vich, iz Švedske upsalski nestor prof. Riesenfeld (koji je pred nekoliko godina s luteranstva prešao na kat. vjeru) i nižepotpisani iz naših krajeva. Bio je tu i strasburški novozavjetnik prof. Schlosser, koji je od ovog ožujka i punopravni član Društva. Sastanku je predsjedao dugogodišnji predstojnik prof. dr. K. Kertelge sa sveučilišta u Münsteru.

Još na prošlom *Tagungu*, prije dvije godine u Grazu, bila je određena ovogodišnja tema: »Metaphorik und Mythos im Neuen Testament«. Opširan i zahtjevan naslov koji su kasnije mnogi sudionici požalili jer se u konkretnoj razradi teme vidjelo da ona ni izdaleka ne može biti adekvatno dotaknuta, a kamoli obrađena u tri radna dana. Rezultati će svakako moći bolje ocijeniti kada radovi budu objavljeni u jednoj od slijedećih *Quaestiones Disputatae Herder-Verlaga* i podvrgnuti kritici međunarodne znanstvene plateje.

Prema programu bila su predviđena četiri temeljna predavanja. Prvo je održao u utorak ujutro prof. dr. Ottmar Fuchs, stručnjak fundamentalne teologije iz Bamberga: »Die symbolische Dimension religiöser Erzählung«. Zanimljiva je već ta činjenica da je na zasjedanje novozavjetnikâ pozvan jedan dogmatičar da sroči uvodne impulse i izabranu temu smjesti u opće teološke okvire. Fuchs je inzistirao napose na terapijskoj moći metaforičkog izričaja, što je dosada bilo dosta zapostavljeno u teologiji i egzegezi. Fuchs je pozitivno ocijenio najnoviju knjigu kard. Ratzingera, *Schriftauslegung im Widerstand*, dok se kritički osvrnuo na psihologiziranje egzegeze Eugena Drewermanna koje je doživjelo velik uspjeh u široj čitalačkoj publici upravo zbog svoje »terapijske« zavodljivosti, ali je isto tako naišlo i na više nego opravdan (premda možda preoštar) otpor uglednih egzegeta poput G. Lohfinka i R. Pescha. Predavač se zadržao samo na problematici mita, ostavljajući po strani metaforu, tako da je pred samo predavanje čak promijenio i naslov u »Die mythisch-symbolische Dimen-

sion religiozser Erzählung«. Zanimljiva je definicija mita koju je predložio: mit je etiološki odnos prema neshvatljivo-neizrecivom! U tom smislu pojavnost mita je usko povezana s *logosom*-razumom ukoliko čovjek želi otkriti najdublji »zašto« psotoječega. Zbog toga mit i jest prisutan svugdje gdje čovjek traži smisao (usp. L. Kolakowski, *Die Gegenwart des Mythos*) i zadaća je egzegeze da izvuče iz »mitoloških« tekstova temeljnu ljudsku spasenjsku iskustvenost i posadašnji je čitaocu svoga vremena, tako da se iz tog iskustvenog spasenjskog indikativa unutarnjom logikom rodi etički imperativ (u tom kontekstu Fuchs je ukratko razradio iskustvo Franje Asiškoga i mladića u Mk 10). Tzv. biblijske *Urgeschichten* ne smiju stoga nikada postati dogmom, jer, prestajući biti mit, automatski postaju ideologijom i brišu temeljnu narav mita: »nerepresivni oblik sinteze«. Crkva se nije bojala da u svoj kanon biblijskih knjiga preuzme najrazličitije slike o Bogu (= »Polimythie«) koje se međusobno i nadopunjuju i proturiječe: Bog je jedinstvo (Einheit) koje se u ovostranosti zrcali u mnoštvu ogledala, često polupanih i zamusanih (K. Rahner). – U diskusiji, odmah iza predavanja, valja zabilježiti intervent prof. F. Mussnera koji je ukazao na jednostranost Bultmannovog poimanja mita i čovjeka: za Bultmanna je čovjek shvatljiv jedino u kontekstu opravdanja, ali samim tim postaje neshvatljiv jer je izvučen iz temeljnog povijesno-spasenjskog okvira koji se otvara Knjigom postanka a završava Otkrivenjem. U tom pogledu Mussner je upozorio na važnost novoizašle knjige K. Bergera, *Hermeneutik des Neuen Testaments*.

Popodne istoga dana održao je predavanje poznati bečki egzegeta prof. Jacob Kremer. On je još radikalnije od Fuchsa promijenio predviđenu temu koja je trebala biti prvotno koncentrirana na izvještaj Isusova djetinjstva u Lk 1, 26-38. Prerađeni naslov je glasio: »Das Erfassen der bildsprachlichen Dimension als Hilfe für das rechte Verstehen der 'Kindheitsevangelien' und ihre Vermittlung als lebendiges Wort Gottes«. Već sama složenost naslova ukazuje na mnogostrukost problematike koju je Kremer nakanio dotaknuti. Ali možda je upravo ta mnogostrukost bila slaba strana referata, jer se često od silnog drveća nije vidjelo šume. Predavač je prvo analizirao *code* današnjeg čovjeka-čitača: uvjetovanost modernim pogledom na svijet i povijest, oštrij osjećaj za povijesnu distanciranost i povećani interes za historičnost događaja, ali isto tako i smanjenu senzibilnost za slikoviti, metaforičko-simbolički izričaj itd. U drugom dijelu predavanja Kremer je diakroničnom i sinkroničnom metodom pristupio perikopi Lk 1, 5-2, 52 koju je definirao kao »kunstvolle und bilderreiche Komposition« za razliku od apokrifnih izvještaja o Isusovu djetinjstvu. Posebno je razradio važnije »bildsprachliche Elemente« Lukine perikope: lik anđela Gabrijela, Djevice, pozdrav i navještenje anđela u slikovitom izričaju SZ-a itd. Autor je definirao kao »offene Frage« da li je Duhom prouzročeno začecje u Djevici »nur ein erzähltes Zeichen oder ein von Gott so in der Welt gewirktes Zeichen«. – U diskusiji je opet intervenirao prof. Mussner (usput rečeno, njegova živost u diskusiji, unatoč njegovih 70 godina, toliko ga je izmorila da je za vrijeme biskupske euharistije doživio kolaps i morao otići na bolničko liječenje), zastupajući da izraz *parthenos* ima biti shvaćen u biološkom smislu. Prof. Riesenfeld je sa svoje strane dodao da bi se sv. Josipa moglo smatrati u sklopu filozofije sv. Tome kao »causa secunda« glede Isusova začecja.

ća. To filozofsko rješenje jedne delikatne egzegetsko-teološke problematike bilo je od prisutnih primljeno sa gospodskom distanciranošću.

Navečer je prof. W. Thüsing iz Münstera predstavio užem krugu kolegâ sadašnje stanje svoga projekta jedne četverosveščane novozavjetne teologije. Prvi svezak je izišao još 1981. i bio je uglavnom dobro prihvaćen sa strane kritike kao originalni doprinos biblijskoj teologiji ili, točnije rečeno, novozavjetnoj kristologiji pod vidom kontinuiteta s povijesnim Isusom. Prof. Thüsing se nada, unatoč godina i oslabljena srca, uskoro privesti kraju ovaj svoj projekt koji on sam definira kao »Neuentwurf der Theologie des NT unter dem Aspekt der Kontinuität mit Jesus Christus«. Ako uspije, bit će to zasigurno prva, ne samo katolička, egzegetska *summa* novozavjetne teologije. Prvi svezak je izišao u Patmos-Verlagu (Düsseldorf), a ostali su predviđeni u münsterskom Aschendorffu koji priprema i potpuno prerađeno izdanje prvog sveska.

Slijedećeg jutra imao je predavanje prof. U. Busse: »Die Metaphorik der Wundererzählungen der Evangelien«. Autor je uglavnom čisto formgeschichtlichmetodom razradio Isusova čudesa opisana u Mk 1, 21-28 (egzorcizam u kafarnaumskoj sinagogi) i Iv 9, 1-41 (ozdravljenje slijepca od rođenja). Mnogi su požalili što se Busse nije zaustavio samo na jednom od dva teksta, jer se predavanje odviše odužilo u suvišnim detaljima.

Poslije podne moglo se ići na zajednički izlet u Cusanus-Stift (Bernkastel-Kues) ili na pojedinačno razgledavanje Trierâ, toga biser-grada na Moselu, koji zbog svojih rimskih ukorijenjenosti nije uzalud prozvan njemačkim Rimom.

Kao posljednji je predavač u četvrtak ujutro bio predviđen prof. H. Ritt (Regensburg), stručnjak za Ivanovo Otkrivenje, koji je trebao progovoriti o »Bildsprache der Johannesoffenbarung und ihr mythologischer Hintergrund«. Predavač je međutim u zadnji čas (i to je u Njemačkoj moguće) otkazao dolazak. Ali ono što je bilo iznenađujuće (a i to je u Njemačkoj moguće), spremno su uskočila dva druga »apokaliptičara« prisutna na kongresu i preko noći spremili svaki po jedno predavanje. Prof. H. Giesen govorio je o slikovitom rječniku Otk (7 pečata, Janje, »žena« u 12. pog. kao simbol Božjeg naroda itd.). U diskusiji je prof. J. Blank upozorio da je za eklezijalnu egzegezu Otk vrlo važno poznavanje povijesti umjetnosti, tj. kako su nadahnuti umjetnici kroz stoljeća recipirali poruku Otk. Prof. P. Trummer (Graz) u svom se predavanju zadržao na simbolici broja sedam i na starozavjetnim aluzijama u Otk kojih ima oko 580 prema njegovu mišljenju.

U četvrtak popodne bila je završena plenarna sjednica na kojoj su rezultate svojih diskusija referirali i glasnogovornici triju radnih skupina koje su se redovno sastajale nakon pojedinih predavanja. Prva je skupina pod vodstvom J. Blanka diskutirala o simbolici preporođenja, napose u kontekstu Iv 3; druga grupa, vođena iskusnom rukom prof. H.-J. Klaucka, zadržala se na metaforici svjetla i tame u ivanovskim spisima, dok je treća skupina prodiskutirala mitsku pozadinu nekih Pavlovih simbola, napose *hieros gamos* u 2 Kor 11 i Ef 5 (diskusiji je predsjedao prof. M. Theobald iz Berlina).

Navečer je održana svečana euharistija koju je predvodio trierski biskup dr. Hermann - Josef Spital koji je poslije toga pozvao sve prisutne na prijateljski

susret i specijalnu *Weinprobe* u trierskim biskupskim podrumima. Nepotrebno je naglasiti koliko su egzegete znali cijeniti tu prijateljsku gestu sa strane hijerarhije.

Valja napomenuti da je za novoga predstojnika *Arbeitsgemeinschaft der deutschsprachigen kath. Neutestamentler* jednoglasno izabran franjevac prof. dr. Hans-Josef Klauck, nasljednik R. Schnackenburga na würcburškoj novoza- vjetnoj katedri.

Slijedeći simpozij će se najvjerojatnije, na usrdni poziv prof. H. Schürman- na, održati za dvije godine u Erfurtu (DDR).

Zvonimir Izidor Herman, ofm